

Sygn. akt I UK 402/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Bogusław Cudowski
SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania T. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
z udziałem zainteresowanej Krajowej Szkoły [...]o podleganie ubezpieczeniom
społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 marca 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 19 maja 2015 r.,

- I. oddala skargę kasacyjną,**
- II. zasądza od T. M. na rzecz Krajowej Szkoły [...] 120 zł
tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 19 maja 2015 r. oddalił apelację ubezpieczonego T. M. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z 14 sierpnia 2013 r., który oddalił jego odwołanie od decyzji pozwanego organu rentowego z 11 stycznia 2013 r., stwierdzającej, iż ubezpieczony nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od 29 listopada 2010 r. do 29 listopada 2011 r. z tytułu szkolenia w Krajowej Szkole [...] (KSSiP). Szkoła ta wezwana do udziału w sprawie, jako zainteresowana, wniosła o oddalenie odwołania. Ubezpieczony był aplikantem w KSSiP i z tego tytułu otrzymywał stypendium. Realizował program aplikacji ogólnej, wynikający z uchwały Rady Programowej Szkoły. Odbýwał też praktyki w Prokuraturze i Sądach. Szkoła na podstawie przepisów ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju w ramach programu operacyjnego kapitał ludzki realizowała dwa projekty. W ramach pierwszego „Doskonalenie zawodowe pracowników wymiaru sprawiedliwości” nie było szkoleń przewidzianych dla aplikantów. Niewykluczone, iż jednostkowo brali udział w projekcie, jednak zainteresowana nie prowadziła ewidencji uczestników tych szkoleń. Szkolenia te nie były częścią programu na aplikacjach prowadzonych przez Szkołę. W ramach drugiego projektu „PWP Edukacja w dziedzinie zarządzania czasem i kosztami postępowań sądowych – case management” odbyło się 16-godzinne szkolenie dla aplikantów aplikacji prokuratorskiej. Szkolenie to odbyło się w dniu 2 października 2012 r. i w dniach 6-7 listopada 2012 r. i nie obejmowało ubezpieczonego, jako aplikanta aplikacji ogólnej. Środki uzyskane w ramach programu operacyjnego kapitał ludzki nie były przeznaczone na wypłatę stypendiów dla aplikantów. Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczony w spornym okresie był aplikantem aplikacji ogólnej i otrzymywał stypendium wypłacane na podstawie art. 42 ustawy z 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Do ubezpieczonego nie miały zastosowania przepisy art. 4 ust. 2 pkt za i art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (ustawy o sus), gdyż nie został skierowany przez zainteresowaną na szkolenie, staż lub przygotowanie zawodowe dorosłych i nie otrzymywał stypendium ze środków unijnych. Odbýwał aplikację na zasadach określonych ustawą z 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Ubezpieczony nie wykazał, iż szkolenia finansowane ze

środków unijnych były częścią szkolenia na aplikacji, w której uczestniczył. Nie zakwestionował okoliczności ustalonych przez organ rentowy, iż środki uzyskane przez zainteresowaną w ramach programu operacyjnego kapitał ludzki nie były przeznaczone na wypłatę stypendiów dla aplikantów. Ubezpieczonemu przeczyła zainteresowana, przedkładając dokumenty (umowy) niepozwalające uznać jego twierdzeń za prawdziwe. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko zainteresowanej, iż fakultatywne korzystanie przez ubezpieczonego ze szkoleń poza programem aplikacji nie może rodzić dla niego obowiązku zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i zapłaty składek. Sąd Okręgowy stwierdził ostatecznie, że aplikant odbywając aplikację na zasadach określonych ustawą z 23 stycznia 2009 r. o KSSiP nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (tylko ubezpieczeniu zdrowotnemu). Sporadyczne szkolenia finansowane ze środków Unii Europejskiej nie były częścią aplikacji. Nie mogą stanowić o bezpośrednim tytule objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu oddalenia apelacji potwierdził, że art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy systemowej nie ma zastosowania w sprawie, gdyż ubezpieczony, jako aplikant aplikacji ogólnej w KSSiP, zobowiązany był jedynie do realizacji programu wynikającego z uchwały nr 30/2010 Rady Programowej KSSiP z 28 czerwca 2010 r., a aplikacja w całości była finansowana ze środków budżetowych Skarbu Państwa. Tymczasem art. 4 ust. 2 pkt za ustawy o sus uzależnia objęcie obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi od tego, czy stypendium, jakie ubezpieczony uzyskiwał podczas odbywania aplikacji ogólnej, było finansowane z publicznych środków wspólnotowych. Nadto fakultatywne korzystanie przez ubezpieczonego ze szkoleń wykraczających poza program aplikacji ogólnej (nawet gdyby były finansowane ze środków UE) nie może rodzić dla KSSiP zgłoszenia ubezpieczonego do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i zapłaty składek, gdyż ubezpieczony nie został skierowany na szkolenie przez KSSiP, jak wymaga tego art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o sus, a uczestnictwo ubezpieczonego w fakultatywnych szkoleniach nie stanowiło podstawy do wypłaty jakiegokolwiek stypendium. Sąd Apelacyjny zgodził się z ustaleniami Sądu Okręgowego, że KSSiP na podstawie przepisów ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju w ramach programu operacyjnego kapitał ludzki realizowała dwa projekty. W ramach

pierwszego nie było szkoleń przewidzianych dla aplikantów. Niewykluczone, iż jednostkowo brali oni udział w projekcie, jednak strona zainteresowana nie prowadziła ewidencji uczestników tych szkoleń. Nie budzi zatem wątpliwości, że szkolenia te nie były częścią szkolenia na aplikacjach prowadzonych przez KSSiP.

Ubezpieczony w skardze kasacyjnej zarzucił: I. naruszenie prawa materialnego - art. 4 ust. 2 pkt za tiret ósme, czwarte i trzynaste, w związku z art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o sus przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające, na bezzasadnym uznaniu, iż Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury nie jest „innym niż powiatowy urząd pracy podmiotem kierującym na szkolenie, staż lub przygotowanie zawodowe dorosłych”, podczas gdy spełnia warunki do uznania jej za taki podmiot z uwagi na to, iż stanowi jednostkę naukową, a także stanowi instytucję szkoleniową, nadto jest (i była) jeszcze podmiotem korzystającym w swojej działalności ze wspólnotowych środków publicznych, co skutkowało odmową stwierdzenia podlegania przezeń ubezpieczeniu społecznemu z tytułu odbywania szkolenia zawodowego (aplikacji) u płatnika Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury; II. nieważność postępowania z przyczyny określonej w art. 379 pkt 5 k.p.c. przez pozbawienie Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury możliwości obrony jej praw przez niewezwanie jej postanowieniem do udziału w sprawie przy jednoczesnym faktycznym dopuszczeniu jej do takiego udziału poprzez doręczanie jej pism procesowych, składanie przez jej pełnomocnika pism procesowych, wniosków i oświadczeń, zawiadamianie, jako zainteresowaną, o terminach rozpraw, oraz zasądzenie na jej rzecz jako zainteresowanej, zwrotu kosztów procesu; III. naruszenie prawa procesowego: a) art. 386 § 2 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie polegające na nie uchyleniu zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji i zniesienia postępowania przed Sądem Okręgowym w całości, pomimo, iż postępowanie pierwszoinstancyjne było w całości dotknięte nieważnością; b) art. 477¹¹ § 2 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie i zaniechanie wezwania do udziału w sprawie wszystkich aplikantów i aplikantek Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury mogących stać się zainteresowanymi w sprawie, co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy; c) art. 98 § 1 i 3 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie przez Sąd Apelacyjny zwrotu kosztów procesu w podwójnej wysokości na rzecz

zainteresowanej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury pomimo, iż ta na skutek zaniechania jej wezwania przez Sąd Apelacyjny do udziału w sprawie, nie stała się stroną procesu (zainteresowaną) w postępowaniu apelacyjnym na rzecz której można by zasądzić zwrot kosztów procesu i pomimo, że zainteresowana z istoty swej nie jest stroną przeciwną stosunku do ubezpieczonego, przez co nie jest możliwe zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu albowiem do stosunku pomiędzy zainteresowaną a ubezpieczonym stosuje się odpowiednio przepisy o współuczestnictwie w sporze, co wyklucza zasądzenie kosztów od współuczestnika na rzecz innego współuczestnika. Skarżący wniósł o uchylenie wyroków i zniesienie postępowań ewentualnie orzeczenie co do istoty przez stwierdzenie, że ubezpieczony jako osoba pobierająca stypendium w okresie odbywania szkolenia, na które został skierowany przez inny niż powiatowy urząd pracy podmiot kierujący u płatnika składek KSSiP podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od 29 listopada 2010 r. do 29 listopada 2011 r. oraz stosowne orzeczenie o kosztach.

Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury wniosła o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi nie są zasadne i dlatego została oddalona.

1. Nieważność postępowania z art. 379 pkt 5 k.p.c. nie zachodzi, gdyż Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury nie została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Występowała i działała przed Sąd Okręgowym i Sądem Apelacyjnym tak jak strona zainteresowana w sprawie. Skarżący nieważność postępowania łączy z brakiem postanowienia Sądu wyzywającego Szkołę do udziału w sprawie. Skarżący czerpie tu argumentację przede wszystkim z uchwały Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2010 r., II PZP 13/09. W tym przypadku sytuacja jest inna. Spór niewątpliwie dotyczył praw i obowiązków zainteresowanej Szkoły (art. 477¹¹ § 1 k.p.c.). Jej stanowisko było przeciwne do żądania skarżącego. Zainteresowana przeczyła, iżby skarżący podlegał ubezpieczeniom społecznym. Brak postanowienia Sądu o wezwaniu strony zainteresowanej do udziału w sprawie nie jest równoznaczny z nieważnością postępowania. Skarżący nie dostrzega, że w

art. 379 pkt 5 k.p.c. chodzi o względną a nie bezwzględną przyczynę nieważności postępowania. Ta podstawa nieważności postępowania, czyli pozbawienie możliwości obrony praw podlega badaniu w sprawie. Zainteresowana Szkoła nigdy nie twierdziła, że przez brak postanowienia Sądu o wezwaniu jej do udziału w sprawie została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Szkoła brała udział w postępowaniu sądowym. W ocenie zarzucanej nieważności postępowania nie miał znaczenia brak postanowienia o wezwaniu jej do udziału w sprawie, lecz to, czy Szkoła była pozbawiona praw procesowych. Wynik sprawy jest korzystny dla zainteresowanej, zatem trudno mówić o nieważności postępowania z powodu naruszenia jej praw. Nieważność postępowania bada się z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.) i nie można jej stwierdzić. Ponadto wznowienie postępowania z powodu nieważności służy tylko stronie, która była pozbawiona możliwości działania (art. 401 pkt 2 k.p.c.). Zainteresowana nie była pozbawiona możliwości działania. Ocenę w tym zakresie wystarczy ograniczyć do stwierdzenia, że nie wynika to z braku postanowienia Sądu o wezwaniu jej do udziału w sprawie w tym charakterze. Na tym poprzestaje skarżący i w tym niezasadnie upatruje nieważności postępowania w sprawie. Pobocznie można zauważyć, że nastąpiła zmiana prawa i sąd obecnie tylko zawiadamia zainteresowanego o toczącym się postępowaniu (art. 477¹¹ § 3 k.p.c.).

2. Skoro nie ma nieważności postępowania, to traci na znaczeniu zarzut naruszenia art. 386 § 2 k.p.c.

3. Nie został naruszony art. 477¹¹ § 2 k.p.c. przez zaniechanie wezwania do udziału w sprawie „wszystkich pozostałych aplikantów i aplikantek (...) mogących stać się zainteresowanymi w sprawie”. Pozwany i Sądy nie stwierdzili, że skarżący podlegał w spornym okresie ubezpieczeniom społecznym. Nawet gdyby wyrok był korzystny dla skarżącego i stwierdzono, że podlegał ubezpieczeniom, to wówczas pozostali aplikanci nie byłiby zainteresowanymi, gdyż ich potencjalne spory dotyczyłyby statusu ubezpieczonego. Z określenia (stwierdzenia) przez Sąd prawa skarżącego do ubezpieczenia społecznego nie wynikałoby żadne indywidualne prawo pozostałych aplikantów, bowiem zakres sprawy z ubezpieczenia społecznego wyznacza decyzja. Innymi słowy pozostali aplikanci w sprawie nie mieliby statusu zainteresowanego a tylko ubezpieczonego, gdyby wpierw pozwany

wydał decyzje na ich wnioski i gdyby ich sprawy – przy współuczestnictwie formalnym – zostały połączone do wspólnego rozpoznania. Niezasadnie więc skarżący żąda aby Sąd działał z urzędu, bo nie przydaje się roli zainteresowanego osobie, która jest w takiej samej sytuacji faktycznej i prawnej jak osoba, która toczy spór o podleganie ubezpieczeniom społecznym. Pozostali aplikanci nie mogli być więc wezwani przez Sąd jako zainteresowani w sprawie. Szczególna regulacja art. 477¹¹ k.p.c., ze względu na swą odrębność funkcjonalną zasadniczo wyklucza też interwencję uboczną. Nie powinno być dublowania lub zmienności ról, gdyż w sytuacji projektowanej przez skarżącego również pozostałym aplikantom powinna przysługiwać rola ubezpieczonych - art. 476 § 5 pkt 2 k.p.c. a nie zainteresowanych (art. 477¹¹ k.p.c.).

4. Zarzuty materialne skargi oparte są na wykładni, w której za uprawnione uznaje się szerokie, a nawet potoczne rozumienie poszczególnych słów regulacji prawnej mającej znaczenie w sprawie, przyjmującej w konkluzji, że samo przyjęcie na aplikację jest równoznaczne ze skierowaniem na szkolenie i dla spełnienia podstawy ubezpieczenia społecznego z art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o sus wystarczyło, że KSSiP korzystała z publicznych środków wspólnotowych (art. 4 pkt 2 za ustawy o sus).

a) Spór dotyczy szczególnego przypadku ubezpieczenia społecznego, którego ocena musi być poprzedzona uwagami ogólnymi. Ubezpieczenie społeczne zasadniczo (genetycznie) wynika ze świadczenia pracy (zatrudnienia) lub wykonywania określonej działalności. To stanowi podstawę ubezpieczeń społecznych w systemie. Wyjątkowa sytuacja występuje w odniesieniu do osób podlegających szkoleniu, czyli przygotowaniu do wykonywania pracy. Przyjęto, że ubezpieczeniem społecznym może być objęta osoba szkolona. W relacji do pozostałych tytułów ubezpieczenia stanowi to wyjątek. Osoba szkolona może nie pracować i uczyć się - przed wszystkim dla siebie, zaś interes ogólny (społeczny) spełnia się wówczas w aktywizacji bezrobotnych. Czas i formy takiego szkolenia, jak i pochodny tytuł ubezpieczenia społecznego, nie są dowolne. Jest to domena prawa publicznego (administracyjnego) i regulacja w tym zakresie jest ścisła.

b) Z takiego tytułu ubezpieczenia społecznego korzystali bezrobotni na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy o sus, gdy pobierali stypendium w okresie szkolenia, na które byli kierowani przez powiatowy urząd pracy. Skarżący natomiast odwołuje się do podobnej regulacji z art. 6 ust. 1 pkt 9a w związku z art. 4 pkt 2 za tej ustawy, wprowadzonej od 1 listopada 2005 r. na mocy ustawy z 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 164, poz. 1366). Ten drugi tytuł ubezpieczeń społecznych obejmuje pobierających stypendia w okresie szkolenia po skierowaniu przez inne niż powiatowy urząd pracy podmioty kierujące. Osoby szkolone miały wówczas ubezpieczenie społeczne od dnia nabycia prawa do stypendium do dnia utraty prawa do niego (art. 13 pkt 9a ustawy o sus). Stypendium na ubezpieczenia finansował podmiot kierujący i stypendium stanowiło podstawę wymiaru składek (art. 16 ust. 9a i art. 18 ust. 4 pkt 8 ustawy o sus). Zmianie na podstawie ustawy z 28 lipca 2005 r., czyli rozszerzeniu o inny podmiot kierujący (niż powiatowy urząd pracy - pup), towarzyszyło wprowadzenie nowej definicji płatnika, odnoszonej do tego podmiotu, przy czym wskazano, że chodzi o podmioty korzystające z publicznych środków wspólnotowych i publicznych środków krajowych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu lub decyzji (art. 4 pkt 2 za ustawy o sus). W 2007 r. nieznacznie zmieniono przepisy art. 4 pkt 2 za i art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o sus przez dodanie szkolenia jako formy aktywizacji zawodowej objętej również stypendium i ubezpieczeniem społecznym z tego tytułu (art. 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw - Dz.U. 2007 r. Nr 176, poz. 1243).

c) W tym miejscu chodzi o zwrócenie uwagi, że prawodawca wprowadził wówczas określony tytuł ubezpieczenia społecznego (art. 6 ust. 1 pkt 9a w związku z art. 4 pkt 2 za ustawy o sus). Nie był to tytuł dowolnie szeroki, gdyż miał na uwadze nie wszelkie (jakiegokolwiek) szkolenia, lecz te w rozumieniu ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001, z póź. zm.). Ta łączność

zmian w ustawie o promocji zatrudnienia i w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych uzasadnia stwierdzenie, że również pojęcie szkolenia nie może być dowolne, lecz tylko wspólne, czyli takie jak zdefiniował je ustawodawca w art. 2 ustawy o promocji zatrudnienia, przy czym definicję szkolenia wprowadzono tą samą ustawą z 28 lipca 2005 r. (jw.), którą wprowadzono przepisy art. 4 pkt 2 za i art. 6 ust. 1 pkt 9a do ustawy systemowej. Zgodnie z definicją szkolenie oznacza pozaszkolne zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia (art. 2 ust. 1 pkt 37). Do ustawy o promocji zatrudnienia wprowadzono również definicję stypendium, na mocy tej samej zmiany, którą wprowadzono szkolenie do art. 4 pkt 2 za i art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o sus (jw. Dz.U. 2007 r. Nr 176, poz. 1243). Zgodnie z definicją ustawy o promocji zatrudnienia stypendium oznacza kwotę wypłacaną z Funduszu Pracy bezrobotnemu w okresie odbywania przygotowania zawodowego w miejscu pracy lub w okresie odbywania szkolenia, stażu u pracodawcy oraz w okresie nauki w szkole ponadpodstawowej, ponadgimnazjalnej albo w szkole wyższej, gdzie studiuje w formie studiów niestacjonarnych (art. 2 ust. 1 pkt 35).

d) Podsumowując tę część należy stwierdzić, że tytuł ubezpieczenia z art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o sus odnosi się do określonego (celowego) szkolenia i stypendium. Natomiast różnica wynika z innego (niż tylko pup) podmiotu kierującego na szkolenie oraz finansowania (korzystania) z publicznych środków wspólnotowych i publicznych środków krajowych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji, o których mowa w przepisach ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz.U. z 2014 r., poz. 1448 i 1856) albo ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2014 r., poz. 1649) - art. 6 ust. 9 i 9a oraz art. 4 pkt 2 za ustawy o sus.

e) Tytuł ubezpieczenia społecznego z art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o sus nie obejmował aplikantów aplikacji ogólnej w KSSiP. Ich sytuacja była odrębna. Określona była w ustawie z 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole

Sądownictwa i Prokuratury (Dz.U. Nr 26, poz. 157 ze zm.). Tryb przyjęcia na aplikację, jej przebieg, przedmiot, czas i cel, różnią się istotnie od szkolenia do którego odnoszą się art. 6 ust. 1 pkt 9a i art. 4 pkt 2 za ustawy o sus. W zakresie ubezpieczenia różnica była zasadnicza, jako że aplikacja ogólna w spornym okresie nie stanowiła tytułu do podlegania ubezpieczeniom społecznym. Aplikant otrzymywał stypendium, które jako przychód było opodatkowane i podlegało tylko składce zdrowotnej. Aplikant nie mógł podejmować zatrudnienia lub zajęcia, za wyjątkiem zatrudnienia na stanowisku dydaktycznym, naukowo-dydaktycznym lub naukowym oraz zajęcia o charakterze naukowym, dydaktycznym lub publicystycznym, jeżeli wykonywanie tego zatrudnienia lub zajęcia nie przeszkadzało w wykonywaniu obowiązków aplikanta. Właśnie to dozwolone w ustawie zajęcie aplikanta wyklucza przyjęcie, że miałby być jeszcze szkolony do tego rodzaju szczególnej pracy w ramach jego aktywizacji zawodowej (promocji zatrudnienia). Ponadto Dyrektor Krajowej Szkoły mógł wyrazić sprzeciw wobec zamiaru podjęcia przez aplikanta nawet takiego zatrudnienia lub zajęcia, jeżeli uznawał, że będzie to przeszkadzało w wykonywaniu obowiązków aplikanta (art. 47 ustawy o KSSiP). Ta regulacja określająca dozwolone zatrudnienie pokazuje, że znacznie ograniczona jeśli nie wyłączona była dowolność w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia przez aplikanta, a tym bardziej podejmowanie równoległe przez aplikanta szkolenia zawodowego w trybie ustawy o promocji zatrudnienia. Aplikant wszak miał już określone wykształcenie i przygotowywał się do wykonywania określonych funkcji (zawodu). Jego przygotowanie do zawodu realizowane było na podstawie ustawy o KSSiP.

f) Prawna formuła aplikacji ogólnej wykluczała więc szkolenie aplikanta przez Szkołę w ramach dodatkowej promocji zatrudnienia. Aplikant miał tylko jedno stypendium wypłacane przez Szkołę ze środków budżetowych. W spornym okresie aplikant aplikacji ogólnej nie miał ubezpieczenia społecznego. Dostrzegano mankamenty takiego rozwiązania (Sejm druk 1540). Ostatecznie w 2015 r. nastąpiła zmiana ustawy o KSSiP i aplikanci mają zatrudnienie co daje im tytuł ubezpieczenia społecznego (ustawa z 9

kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustawy, Dz.U. 2015, poz. 694). Zarzuty materialne w obecnej sprawie ocenia się według stanu prawnego aktualnego dla spornego okresu. Stypendium otrzymywane przez aplikanta nie było stypendium o którym mowa w art. 6 ust. 9a i art. 4 pkt 2 za ustawy o sus. Stypendium było przyznawane na czas aplikacji ogólnej, która nie była szkoleniem w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia. Stypendium miało swoje odrębne uwarunkowania (art. 42-44 ustawy o KSSiP). Dopiero w okresie późniejszego stażu aplikant aplikacji sędziowskiej otrzymywał wynagrodzenie za pracę w określonej wysokości (art. 45 tej ustawy). Widać tu wyraźnie zróżnicowanie do okresu aplikacji ogólnej, dla której nie był przewidziany samodzielny tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym. Natomiast stypendium z ustawy o promocji zatrudnienia miało swoją określoną funkcję i zastąpiło dodatek szkoleniowy (art. 22 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw' Dz.U. 2009 r. Nr 6, poz. 33). Stypendium jako podstawa ubezpieczenia (składki) szkolonego - art. 18 ust. 4 pkt 8 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 9a i art. 4 pkt 2 za ustawy o ustawy o sus - to instytucja tej ustawy a nie ustawy o KSSiP. Aplikacja ogólna nie była szkoleniem w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia. Urząd pracy ani inny podmiot kierujący nie udzielał aplikantowi stypendium ani też nie kierował go na aplikację jako szkolenie.

g) Odrębność sytuacji aplikantów i osób objętych ubezpieczeniem na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o sus oraz odrębność płatników czyli KSSiP i podmiotu kierującego w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 9a i art. 4 pkt 2 za ustawy o sus potwierdza ustawa z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Odrębnie ujmuje aplikantów KSSiP - art. 66 pkt 36 - i odrębnie osoby pobierające stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które zostały skierowane przez podmiot inny niż powiatowy urząd pracy - art. 66 ust. 1 pkt 24a. Rozróżnienie to potwierdza dalszy przepis tej ustawy, gdyż osoby, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 24a,

zgłaszał do ubezpieczenia zdrowotnego podmiot kierujący (beneficjent) na szkolenie, staż lub przygotowanie zawodowe dorosłych - art. 75 ust. 9a. Natomiast aplikantów zgłaszała Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury - art. 75 pkt ust. 18. Znaczące jest to, że pierwsza grupa, czyli osoby wskazane w art. 66 ust. 1 pkt 24a ustawy to osoby z art. 6 pkt 9a i 4 pkt 2 za ustawy o sus, czyli w czasie szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego, na które zostały skierowane przez inne niż powiatowy urząd pracy podmioty kierujące (beneficjenta).

h) Nie jest uprawnione wnioskowanie skarżącego, że w spornym okresie spełnia się podstawa podlegania ubezpieczeniom społecznym w jego przypadku. Zarzuty kasacyjne atomizują poszczególne pojęcia i nadają im samodzielne znaczenie, jednak zasadniczy brak aprobaty dla wykładni skarżącego wynika z tego, że tytuł ubezpieczenia ustala z pominięciem kwestii o pierwszorzędym znaczeniu, czyli odrębności aplikacji prowadzonej przez Szkołę i szkoleń zawodowych na które kierował podmiot inny niż powiatowy urząd pracy. Argumentacja zarzutów skargi skupia się na pojęciu płatnika z art. 4 ust. 2 pkt za ustawy o sus i wniosku, iż skarżący podlegał ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 9a. Punktem ciężkości ma być to, że KSSiP korzystała z publicznych środków wspólnotowych, co samo w sobie sprawia, że przepis art. 4 ust. 2 pkt za odnosi się do tej Szkoły. W ocenie skarżącego wystarczyło, że Szkoła była beneficjentem tych środków, niezależnie od tego, że korzystał z nauki finansowanej z tych środków. W sprawie jednak nie ustalono, iżby szkolenia z publicznych środków wspólnotowych były częścią programu aplikacji. Nawet gdyby tak było, to wysoce wątpliwe byłoby stwierdzenie wówczas indywidualnego tytułu ubezpieczenia społecznego z art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy o sus, skoro dotyczy szkolnych na innej podstawie i w innej formule prawnej niż aplikanci aplikacji ogólnej (zob. wyżej lit. e).

i) Reasumując wykładnia jaką przedstawia skarżący nie jest uprawniona. Zakłada, że pewne zwroty ze wskazanych przepisów nie mają swoich desygnatów lub ustalenie ich znaczenia ogranicza jedynie wykładnia celowościowa. Jak wskazano chodzi o przepisy prawa administracyjnego i

ubezpieczeń społecznych, dla których właściwa jest wykładnia gramatyczna, zatem ścisła. Wyjątkiem jest ubezpieczenie społeczne, które wynika z samego szkolenia. Wówczas to wyjątek wymaga uzasadnienia, różni się wszak zasadniczo od zwykłego tytułu ubezpieczenia społecznego jakim jest np. zatrudnienie. Szkolenie i stypendium o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 9a i w art. 4 pkt 2 za ustawy o sus, to nie są szkolenia i stypendia, które otrzymywali aplikanci w spornym okresie w czasie aplikacji w KSSiP. Aplikant aplikacji ogólnej, który otrzymał stypendium, nie podlegał z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 9a ustawy o sus, nawet wtedy, gdy Szkoła korzystała z publicznych środków wspólnotowych. Prowadzenie aplikacji nie było równoznaczne ze szkoleniem zawodowym w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia. Aplikacja stanowi okres jakościowo i przedmiotowo odrębny, samodzielnie uregulowany w ustawie. Tracą zatem na znaczeniu zarzuty domagające się odpowiedzi w kwestii czy KSSiP stanowi jednostkę naukową, instytucję szkoleniową, czy też także podmiot korzystający w swojej działalności ze wspólnotowych środków publicznych.

5. W zakresie kosztów procesu nie został naruszony art. 98 § 1 i 3 k.p.c., gdyż KSSiP była stroną (zainteresowaną – art. 477¹¹ § 1 i 2 k.p.c.) przeciwną skarżącemu w postępowaniu. Miała zatem prawo do zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Sąd Apelacyjny zasadnie zasądził od skarżącego na rzecz zainteresowanej 120 zł tytułem zwrotu tych kosztów. Skarżący jest stroną przegrywającą. Sąd Apelacyjny zasądził stawkę minimalną, zgodną z § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

6. Konsekwentnie zainteresowana ma także prawo do zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, które zasądzono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 i § 12 ust. 4 pkt 2 tego samego rozporządzenia, stosowanego odpowiednio do odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji.

